

EUROOPA KOMISJON

Brüssel, 13.7.2011
SEK(2011) 892 lõplik

KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT

MÕJUHINNANGU KOKKUVÕTE

Lisatud dokumendile

**ETTEPANEK:
EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS**

ühise kalanduspoliitika kohta

{KOM(2011) 425 lõplik}
{SEK(2011) 891 lõplik}

1. PROBLEEMI MÄÄRATLUS

1.1. Ühine kalanduspoliitika ei ole vastanud ootustele

Praegune ühine kalanduspoliitika ei ole suutnud tagada vee-elusressursside säästvat kasutamist, ehkki 2002. aastal võeti kasutusele uued majandamisvahendid: pikaajalised majandamiskavad kalavarude säästvaks kasutamiseks ja ülepüütud varude taastamiseks ning piirkondlikud nõuandekomisjonid sidusrühmade ja komisjoni vahelise dialoogi edendamiseks.

Praeguse olukorra tekitanud probleemid on omavahel seotud. Ülepüügi peamine põhjus on liigne püügivõimsus. Kvootide vähendamise eesmärk oli küll ülepüüki piirata, kuid see suurendas ülepüüki veelgi. Samamoodi toob ülepüük kaasa püügisektori kehva majandusliku toimetuleku, kuid kasinad majandustulemused soodustavad samas ülepüüki kui lühiajalist lahendust tulude vähenemisele. Samuti annab see tööstusele põhjust korduvalt nõuda avaliku sektori rahalist toetust, mis jällegi hoiab alal ülepüüki ja aitab kaasa sellele, et lubatud kogupüügi kehtestamisel kalduetakse teaduslikest nõuannetest kõrvale. Neid seoseid silmas pidades saab probleemid reastada järgmiselt.

- Ühise kalanduspoliitika peamine probleem on keskkonnasäästlikkuse puudumine tingituna ülepüügist. Kõik muud probleemid aitavad sellele kaasa. Ülepüügi peamised tegurid on laevastiku liigne püügivõimsus, teaduslikest nõuannetest kõrvalekaldumine lubatud kogupüügi kehtestamisel ning prioriteetide puudumine eesmärkide seadmisel. Suhteline stabiilsus, saagi vette tagasi laskmise kõrge tase, nõuete eiramine ning küllaldaste teaduslike nõuannete puudumine on lisategurid.
- Teine mureküsimus on kehv majanduslik jätkusuutlikkus, eelkõige püügisektori puhul. Paljud laevastikud ei teeni kasumit ning on tundlikud välismõjude suhtes (nt kõrged kütusehinnad).
- Kolmas probleem on sotsiaalse jätkusuutlikkuse puudumine, mis mõjutab peamiselt püügisektorit ja kalapüügist sõltuvaid piirkondi. Väikeste palkade ja kõrgete turvariskide tõttu ei ole püügisektor ihaldatavaks tööandjaks võimalike kalurite uutele põlvkondadele. Selle tulemusena on tööhõive viimase 15 aasta jooksul paljudes kalandusest sõltuvates piirkondades vähenenud ja seda eelkõige püügisektoris.
- Neljandaks on ühisel kalanduspoliitikal väga keerukas õigusraamistik, mis soodustab mikrotasandi juhtimist ning takistab keskkonnasäästlikkuse saavutamist.
- Ka ühise kalanduspoliitika välismõõde ei ole andnud oodatud tulemust, iseäranis keskkonnasäästlikkusega seoses, kuid ka rahvusvahelise juhtimise kontekstis.

1.2. Keda mõjutab ühine kalanduspoliitika ja kuidas?

<i>Sidusrühm</i>	<i>Kirjeldus</i>	<i>Põhihuvid</i>
<i>ELi püügisektor</i>	ELi laevaomanikud ja meeskonnad	Kasumlikkuse ja elatusvahendite säilitamine
<i>Kalandusest sõltuvad ettevõtjad ja kogukonnad</i>	Kalandusest sõltuvad ettevõtjad ja kogukonnad	Kasumlikkuse ja elatusvahendite säilitamine
<i>Töötlemissektor</i>	Nii ELi vetes imporditud kui ka püütud tooraine	Kasumlikkuse ja elatusvahendite säilitamine,

	töötajad	stabiilne kättesaadavus
<i>Sektorit reguleerivad asutused</i>	Kalandust reguleerivad riiklikud, piirkondlikud ja kohalikud ametiasutused	Tõhusa, tulemusliku ja praktilise juhtimisraamistiku tagamine, mis tasakaalustab sidusrühmade paljud erinevad vajadused
<i>Sektoripõhine uurimistegevus</i>	Teadusuuringute asutused, kes aitavad kaasa kalavarude kaitsesele ja haldamisele	Tõhusale kalapüügikorraldusele kaasa aitamine, tagades õigeaegse juurdepääsu kvaliteetsetele ja põhjalikele andmetele
<i>Tarbijad</i>	Kalandustoodete tarbijad	Kalandustoodete kättesaadavus, hind, kvaliteet ja toiteväärtus, pöörates erineval määral tähelepanu keskkonnaküsimustele
<i>Kolmandad riigid</i>	ELi laevastikega konkureeriv kalandussektor. Vesiviljelustootjad, ELi eksporditjad. Kolmandate riikide ametiasutused, kes saavad makseid kalandusalaste partnerluslepingute raames	Huvide lahknemine kahe huvipooli vahel – need, kes näevad ELi väga olulise ekspordituruga ja tuluallikana ning kalandusega tegelevad väikesed kohalikud kogukonnad, kes konkureerivad kohalikele ressurssidele juurdepääsu pärast ELi laevastikega
<i>Vabaiühendused, kodanikuühiskond ja ELi kodanikud</i>	Kalanduse säästvat majandamist toetavad vabaiühendused Laiem üldsus, keda huvitab kalandus ja merekeskkond ja kes selle pärast muret tunneb	Kalapopulatsioonide, merekeskkonna bioloogilise mitmekesisuse ning ookeanide, jõgede ja järvede üldkasutusväärtuse säilitamine

1.3. Miks on vajalik riiklik sekkumine?

Kalandust iseloomustab „ühisomanditragöögia“: oma huvides tegutsevad isikud kalduvad ühiseid ressursse liigselt kasutama, konkureerides teistega „oma“ saagiosa püüdmisel. Kaluri täna püütud saaki ei saa homme enam keegi püüda. Kalapüüki käsitlevaid otsuseid tehes ei arvesta kalamehed teistele sellega seoses tekkivate kuludega (püütavat kala on vähem, elupaiga kahjustamine jne). Juurdepääsu reguleeriva sekkumise puudumisel püütakse kalavarusid tasemel, mis põhjustab nende vähenemise ja väljasuremise. See põhjendab regulatiivset sekkumist ning tähendab, et jäetakse kõrvale valikuvõimalus „*ELi tasandil meetmeid ei võeta*”.

2. ELI ÕIGUS VÕTTA MEETMEID

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 3 lõike 1 punkti d järgi on liidul ainupädevus mere bioloogiliste ressursside kaitses ühise kalanduspoliitika raames. Artikli 4 lõike 2 punkti d kohaselt on liidul jagatud pädevus ühise kalanduspoliitika muudes küsimustes.

Ühist kalanduspoliitikat reformiti viimati 2002. aastal. Seda rakendati nõukogu 20. detsembri 2002. aasta määrusega (EÜ) nr 2371/2002. Kõnealuse määruse artikliga 35 on ette nähtud, et 2012. aasta lõpuks vaadatakse läbi II [Kaitse ja säästvus] ja III peatükk [Püügimahu korrigeerimine]. Kuid kontrollikoja ühist kalanduspoliitikat käsitleva 2007. aasta eriaruande järeldused ning komisjoni enda hinnang praeguse ühise kalanduspoliitika kohta ajendasid komisjoni kõnealusest kohustusest kaugemale minema ning esitama ettepaneku ühise kalanduspoliitika põhjaliku reformimise kohta.

3. ÜHISE KALANDUSPOLIITIKA EESMÄRGID

3.1. Ühise kalanduspoliitika eesmärgid vastavalt aluslepingule

Ühise kalanduspoliitika **eesmärgid** on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 3 lõike 1 punktis d, artikli 4 lõike 1 punktis d ning artiklites 38 ja 39. Asjakohane on ka artikkel

11, mille kohaselt peab liidu poliitika ja tegevuse määratlemisse ja rakendamisse integreerima keskkonnakaitse nõuded, eelkõige pidades silmas säästva arengu edendamist. Artikli 39 kohaselt on ühise kalanduspoliitika eesmärgid, mis ühtivad põllumajanduse eesmärkidega, järgmised:

- tõsta põllumajanduse tootlikkust tehnilise progressi edendamise ning põllumajandusliku tootmise ratsionaalse arengu tagamise ja tootmistegurite, eelkõige tööjõu optimaalse kasutamise teel;
- kindlustada põllumajandusega tegeleva rahvastikuosa rahuldav elatustase, eelkõige põllumajandusega tegelevate inimeste isikutulu suurendamise teel;
- stabiliseerida turud;
- tagada varude kättesaadavus;
- tagada mõistlikud tarbijahinnad.

Kõnealused eesmärgid ühtivad küll ühise põllumajanduspoliitika eesmärkidega, kuid neid tuleb vaadelda kalandussektori konkreetsetes kontekstis.

3.2. Reformi üldeesmärgid

Reformitud ühine kalanduspoliitika saavutab kalavarude kasutamise keskkonnavalase, majandusliku ja sotsiaalse jätkusuutlikkuse. Õiguslikust seisukohast lähtudes on need eesmärgid võrdselt olulised ning neid ei saa saavutada üksteisest eraldi.

Kuid ühise kalanduspoliitika edu võtmeks on keskkonnasäästlikkus. Mõjuhinnangus kinnitati, et „*kui varude seisukord ei parane märkimisväärselt, ei saa majanduslikku ja sotsiaalset jätkusuutlikkust saavutada täiel määral*”. Probleemi määratlemisel toodi välja paljude varude kehv olukord. Probleemi lahendamise nõuab püügisurve ja keskkonnasäästlikkuse kooskõlastamist.

3.2.1. Keskkonnasäästlikkus

Keskkonnasäästlikkust mõistetakse kui varude kasutamist viisil, mis ei piira nende kasutamist tulevikus. See tähendab püügisurve avaldamist maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tasemel, „*eesmärgiga saavutada need sihid kahanenud varude osas kiiresti ja kus võimalik, mitte hiljem kui aastaks 2015*”. Keskkonnasäästlikkuse saavutamisel täidetakse ka kohustus saavutada 2020. aastaks merekeskkondade hea keskkonnaseisund, nagu on ette nähtud merestrateegia raamdirektiiviga.

Keskkonnasäästlikkuse saavutamine tähendab:

- a) lühiajalises perspektiivis ülepüügi kõrvaldamist;
- b) liigse püügivõimsuse ja saagi vette tagasi laskmise vähendamist nii palju kui võimalik;
- c) otsustussüsteemi kehtestamist, mis oleks kooskõlas pikaajalise jätkusuutlikkusega, paindlik ning kohalikele oludele kohandatud;

d) tööstuse innustamist võtma suuremat vastutust tulemuste eest ning vastama õigusaktide nõuetele;

e) teaduslike nõuannete ja majandusandmete kättesaadavuse parandamist.

3.2.2. *Majanduslik jätkusuutlikkus*

Majanduslik jätkusuutlikkus tähendab seda, et laevastikud teenivad kasumit ja on pikas perspektiivis majanduslikult elujõulised. Sama kehtib seonduva töötlemis-, abi- ja vesiviljelustegevuse kohta, mida teostatakse keskkonnasäästlikkusega kehtestatud piirides ning tiheda konkurentsiga ülemaailmse turu ja muutuvate tarbimismudelite kontekstis.

3.2.3. *Sotsiaalne jätkusuutlikkus*

Sotsiaalne jätkusuutlikkus tähendab kalanduse ja sellega seonduvate tegevuste muutmist ihaldusväärseks töövõimaluseks, mis kindlustab valdkonnast sõltuvatele inimestele rahuldava elatustaseme ja tagab kalurikogukondade elujõulisuse. Kõnealuste valdkondade sotsiaalne jätkusuutlikkus peab põhinema seonduvate merendustegevuste ja kalanduse enda mitmekesistamisel.

3.2.4. *Muud eesmärgid: lihtsustamine ja halduskoormuse vähendamine*

Ühise kalanduspoliitika reform peab aitama kaasa ELi üldeesmärgile vähendada bürokraatiat. Lihtsustamine hõlmab õigusaktide arvu ja nende keerukuse vähendamist ning riikliku rahastamise koondamist üheks rahastamisvahendiks. Halduskoormuse vähendamisega seoses ei nähta reformiga ette ühtegi suurt mõõdetavat eesmärki, kuna komisjoni praegune poliitika selles valdkonnas kaotab kehtivuse 2012. aasta lõpul.

4. POLIITIKAVALIKUD

Praeguse olukorra säilitamise valik tähendaks jätkamist praeguse ühise kalanduspoliitikaga, võttes samas arvesse hiljuti vastu võetud õigusakte, eelkõige pikaajalisi majandamiskavu, mis on praegu menetluses, kontrollimäärust ning ebaseaduslikku, teatamata ja reguleerimata kalapüüki käsitlevat määrust. Praegune olukord vastab 2013. aasta jaanuari seisuga valitsevale ühise kalanduspoliitika olukorrale. See on lähtepunktiks kõigile reformivalikutele.

1. valikuga soovitakse saavutada keskkonnasäästlikkus paindlikus ajaraamistikus, piirates samas lühiajalisi negatiivseid majanduslikke ja sotsiaalseid mõjusid.

See hõlmab peamiselt järgmisi meetmeid:

a) Fmsy (kalapüügi maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tase) võimalikult kiire saavutamine, kuid vähendades lubatud kogupüüki aastate lõikes maksimaalselt 25 % (nagu on praeguste pikaajaliste majandamiskavadega ettenähtud). Selle tulemusena saavutavad mõned varud Fmsy pärast 2015. aastat (kuid mitte hiljem kui 2020. aastal);

b) reegli „kõige väärtuslikum” kasutamine mitme liigiga püügipiirkondade puhul;

c) ülekantavate individuaalsete kalapüügiõiguste kasutamine liigse püügivõimsuse kaotamiseks. Ülekantavad individuaalsed kalapüügiõigused oleksid kohustuslikud

tööstuslikele laevastikele ning vabatahtlikud väikeste kalalaevastike puhul ning neid rakendatakse nelja aasta jooksul. Ülekantavus on võimalik ainult liikmesriigi siseselt;

d) avaliku sektori rahaline toetus on suunatud reformile; laevastike toetused (praeguse Euroopa Kalandusfondi 1. telg) kaotatakse;

e) turustamisele, müügiarendamisele ja kohalike toodete turu mitmekesistamisele suunatud ühine turukorraldus;

f) kalandusalaste partnerluslepingute aluste püügilitsentside kulud võtavad järk-järgult enda kanda laevaomanikud.

2. valikuga soovitakse keskkonnasäästlikkus saavutada paindliku ajaraamistikuta. Kõnealuse valiku eesmärk on saavutada keskkonnasäästlikkus 2015. aasta lõpuks, sõltumata lühiajalistest majanduslikest ja sotsiaalsetest mõjudest. Seejuures eeldatakse, et küllaldased teaduslikud nõuanded tehakse kättesaadavaks väga lühikese aja jooksul.

See hõlmab peamiselt järgmisi meetmeid:

a) Fmsy saavutamine nelja aasta jooksul alates reformi algusest;

b) reegli „kõige tundlikum” kasutamine mitme liigiga püügipiirkondade puhul;

c) ülekantavate individuaalsete kalapüügiõiguste kasutamine liigse püügi võimsuse kaotamiseks, kuid liikmesriigisisese ülekantavusega;

d) avaliku sektori rahalise toetuse ja ühise turukorralduse kaotamine;

e) kalandusalaste partnerluslepingute järkjärguline kaotamine.

3. valikuga soovitakse keskkonnasäästlikkus saavutada kindlas ajaraamistikus, viies samas negatiivsed sotsiaalsed mõjud miinimumini. Kõnealuse valikuga viiakse lühiajalised majanduslikud ja sotsiaalsed mõjud miinimumini, võimaldades sektorile lisa-aega Fmsy saavutamiseks ja ülekantavate individuaalsete kalapüügiõiguste rakendamiseks.

See hõlmab peamiselt järgmisi meetmeid:

a) Fmsy võimalikult kiire saavutamine, kuid vähendades lubatud kogupüüki aastate lõikes maksimaalselt 15 %, nii et enam varusid saavutaks Fmsy alles perioodi lõpupoole;

b) reegli „kõige väärtuslikum” kasutamine mitme liigiga püügipiirkondade puhul;

c) ülekantavate individuaalsete kalapüügiõiguste kasutamine nagu 1. valiku puhul, kuid pikema rakendusajaga;

d) avaliku sektori rahaline toetus on suunatud reformile, kuid sotsiaalküsimustele pööratakse rohkem tähelepanu;

e) ühise turukorralduse piiratud ümberkorraldamine, jättes alles teatavad turusekkumise vormid.

4. valikuga soovitakse saavutada keskkonnasäästlikkus paindlikus ajaraamistikus, piirates samas lühiajalisi negatiivseid majanduslikke ja sotsiaalseid mõjusid, kuid ilma ELi ülest ülekantavate individuaalsete kalapüügiõigusteta. Kõnealune valik on samaväärne 1. valikuga, jättes samas ülekantavad individuaalsed kalapüügiõigused liigse

püügivõimsuse kaotamise eesmärgil rakendamata. Ülekantavate individuaalsete kalapüügiõiguste rakendamine on liikmesriikide vaba valik.

Analüüsi veel kaht valikuvõimalust.

1a. valik vastab 1. valikule, kuid 2. valikust on üle võetud reegli „kõige tundlikum” kasutamine mitme liigiga püügipiirkondade puhul.

2a. valik vastab 2. valikule, vähendades samas 1. valiku järgi lubatud kogupüüki aastate lõikes maksimaalselt 25 %.

5. VALIKUVÕIMALUSTE HINDAMINE

Kasutatud meetodiga määratleti:

a) mõõdetavad eesmärgid ning

b) mõjunäitajad, et kajastada eesmärkide saavutamisel astunud samme. Täiendavad näitajad käsitlevad juhtimist, halduskoormust ja lihtsustamist. Näitajate väärtusi mõõdeti 2012., 2017. ja 2022. aasta puhul (2020. aasta puhul keskkonnatoime) ning neid võrreldi omavahel. Mõjuhinnangus on ühendatud **kvantitatiivne ja kvalitatiivne analüüs**.

5.1. Keskkonnasäästlikkus

Keskkonnasäästlikkuse saavutamiseks on kõik valikuvõimalused praeguse olukorra säilitamise valikust märkimisväärselt paremad. 2. valik näib parimaid tulemusi andvat nii lühi- kui ka pikaajalises perspektiivis. Kuid selle keskkonnapoliitika komponent ei ole teostatav, kuna vajalike teaduslike nõuannete väljatöötamiseks jääb väga vähe aega. 1a. valiku tulemused on parimad. 1., 2a. ja 2. valiku tulemused on väga head, kuid jäävad eelkõige 2020. aasta puhul 1a. valiku omadest alla. Liigse püügivõimsuse säilitamine 4. valikus vähendab märkimisväärselt selle keskkonnatoimet.

1a. valikul on suurim potentsiaal soovimatu saagi vähendamiseks, ühendades parima keskkonnatoime, reegli „kõige tundlikum” kasutamise mitme liigiga püügipiirkondade puhul, ülekantavad individuaalsed kalapüügiõigused ning piirkondliku jaotuse. Reegli „kõige väärtuslikum” kasutamine 1. valikus piirab selle võimet vähendada saagi vette tagasi laskmist.

Praeguse olukorra säilitamise valik ja 4. valik toovad nii lühi- kui ka pikaajalises perspektiivis kaasa suurimad laevastikud. 1. ja 3. valik vähendavad laevastikke kõige suuremal määral.

5.2. Majanduslik jätkusuutlikkus

Praeguse olukorra säilitamise valik ei too kaasa majanduslikku jätkusuutlikkust. 1. (ja 1a.) valik annavad parimaid tulemusi nii lühi- kui ka pikaajalises perspektiivis. 2. valik on mõnevõrra parem kui 2a. ja 3. valik. Liigse püügivõimsuse säilitamise tõttu on 4. valiku tulemused märgatavalt kehvemad.

Imporditud toorainest sõltuv töötlemissektor jääks mõjutusteta. Kohalikul lossitud saagi töötlemise puhul annavad 1. ja 1a. valik parimaid tulemusi lühi- ja pikaajalises perspektiivis. Laevastiku suurusest sõltuva abitegevuse puhul tooks parimaid tulemusi praeguse olukorra säilitamise valik, seejärel 4. valik.

5.3. Sotsiaalne jätkusuutlikkus

Kõik valikud tähendavad tööhõive märkimisväärset vähendamist püügisektoris. Praeguse olukorra säilitamise valiku puhul on laevastiku vähendus suhteliselt väike, sellele järgneb kohe 4. valik. Kuid kui vaadata palku, siis on praeguse olukorra säilitamise valiku tulemused väga kehvad, kuid 1. (ja 1a.) valiku puhul väga head. Tööhõive ja palkade ühendamisel on näha, et 1. (ja 1a.) valik annaksid parima tulemuse.

5.4. Lihtsustamine ja halduskoormuse vähendamine

Kõik valikuvõimalused toovad lihtsustamise puhul paremaid tulemusi kui praeguse olukorra säilitamise valik. 1. (ja 1a.), 2. (ja 2a.) ning 4. valiku kohane piirkondlik lähenemisviis peaks ka ühist kalanduspoliitikat täiendavalt lihtsustama.

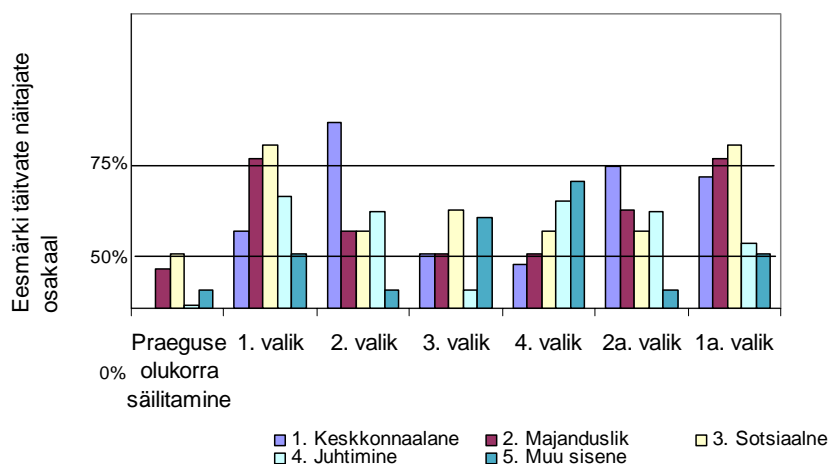
Halduskuludega seoses tooks teaduslike nõuannete ja majandusandmete saamine kaasa suure lisa. Ülekantavate individuaalsete kalapüügiõiguste kehtestamine tooks liikmesriikidele ja ELile kaasa mõningase halduskoormuse; osa vastavatest kuludest võidakse sektorile üle kanda. Lõpetuseks vähendaksid ELi tasandi halduskulusid kalandusalaste partnerluslepingute kaotamine või juurdepääsukulude tasumine laevaomanike poolt. Lühidalt oleks odavam praeguse olukorra säilitamise valik, sellele järgneks 4. valik, kuna puuduksid ülekantavate individuaalsete kalapüügiõigustega seotud kulud. 1a. valik oleks kalleim, kuna hõlmaks tarvidust saada teaduslikud nõuanded kõige tundlikumate varude kohta.

5.5. Välismõõde

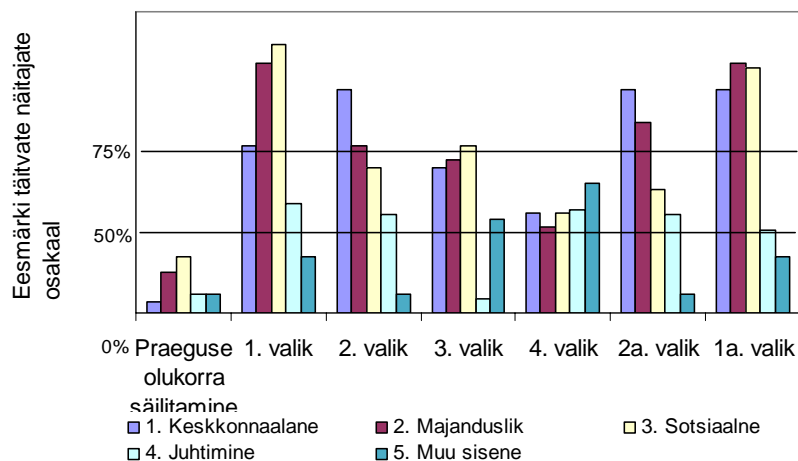
1. ja 1a. valik annavad parima tulemuse.

6. VALIKUTE VÕRDLUS: EELISTATAV(AD) VALIK(UD)

Joonis 1 – valikute võrdlus. ELi tasand 2017. aastal

Joonis 2 – valikute võrdlus. ELi tasand 2022. aastal

Üldiselt toovad parimaid koondtulemusi 1. ja 1a. valik. Neljas kalapüügist sõltuvas piirkonnas (Bretagne, Galicia, Sitsiilia ja Šotimaa) läbiviidud uuring kinnitab neid tulemusi piirkondlikul tasandil. 1. (ja 1a.) valik annavad ka parima tulemuse seoses välismõõtmega.

7. JÄRELEVALVE JA HINDAMINE

Fmsy eesmärgi saavutamise vallas igal aastal tehtud edusammude üle teostatakse järelevalvet teaduslike nõuannete põhjal ja võttes arvesse liikmesriigilt majandusliku ja sotsiaalse jätkusuutlikkusega seoses saadud majandus/sotsiaalandmeid.

Kui rääkida hindamisest, siis läheb mõni aeg, enne kui reformitud ühine kalanduspoliitika käegakatsutavaid tulemusi annab. Seega tuleks vahearuanne koostada tõenäoliselt 2017. aastal ning selleks on modelleerimine tehtud. Läbivaatuse käigus tuleks võrrelda järgmiste näitajate kavandatud ja tegelikke väärtusi:

- keskkonnamõju: varude Fmsy-tase, laevastiku suurus ja ülekantavate individuaalsete kalapüügiõiguste areng;
- majanduslik mõju: sissetulek, kogulisandväärtus, tulu/kasumilävi ja puhaskasumi marginaal;
- sotsiaalne mõju: tööhõive (täistööaja ekvivalent) ja meeskonna palk täistööajale taandatud töötaja kohta.

2017. aasta andmed avaldatakse 2019. aastal. Hindamine tuleks seega teostada 2019. aastal.